

Luonnonsuojelulain 54 §:n mukainen poikkeaminen yksityisten luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksistä ja 83 §:n mukainen poikkeaminen eliölaajien suojelua koskevista säännöksistä

Hakija

Kuopion luonnontieteellinen museo
Museokatu 4
70100 Kuopio
outi.vainio@kuopio.fi

Hakemus

Kuopion luonnontieteellinen museo hakee lupaa poiketa rauhoitussäännöksistä Pohjois-Karjalan maakunnassa sijaitsevilla yksityismaiden luonnonsuojelualueilla ja kerätä kasvi- (ml. sammalet, jäkälät, sienet) ja eläinnäytteitä museon tieteelliseen kokoelmaan. Lupaa haetaan vuosille 2024–2028.

Näytteenotto ja tallentaminen liittyvät museon kartoitus- ja tutkimustoimintaan. Tarkoituksena on mm. kartoittaa ja seurata puutteellisesti tunnettua lajistoa sekä uhanalaisen eliölaajiston esiintymiä itäisen Suomen alueella.

Kuopion luonnontieteellinen museo toimii vuoden 2020 alusta alkaen opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämänä luonnontieteellisenä alueellisena vastuumuseona neljän itäisen Suomen maakunnan alueella, mm. Pohjois-Karjalassa. Museolaissa (314/2019) säädettyä sekä Museoviraston kanssa neuvoteltua tehtävänsä museo toteuttaa tallentamalla ja säilyttämällä luonnonperintöä tuleville sukupolville.

Museon henkilökuntaa, joille lupaa haetaan, toimii aktiivisesti useassa ympäristöhallinnon eliötyöryhmässä, kasvi-, sammal-, jäkälä- ja Hemiptera-työryhmissä.

Näytteenotto tehdään esiintymiä vaarantamatta. Näytteitä ei kerätä tarpeettomasti vaan lajinmäärityksen oikeellisuuden varmentamiseksi sekä esiintymien dokumentoimiseksi. Kasvosia kerätään elinvoimaisista esiintymistä niiden runsaus huomioiden.

Eläinnäytteitä (hyönteiset) kerätään myrkyttömillä passiivipyydyksillä, mutta myös aktiivisin menetelmin, kuten haavimalla.

Näytetiedot tallennetaan Luonnontieteellisen keskusmuseon Kotka-kokoelmanhallintajärjestelmään ja tiedot näkyvät Lajitietokeskuksen laji.fi -portaalissa. Kerätyt näytteet tallennetaan museon tieteelliseen kokoelmaan. Museon kokoelmat palvelevat mm. luonnonsuojelua tukevaa tutkimusta.

Muut lajihavaintotiedot, mukaan lukien uhanalaiset tai luontodirektiivin liitteen IV (b) eliölaajit, toimitetaan tallennettaviksi LajiGIS -sisäänsyöttölomakkeella tai tallennetaan laji.fi -portaaliin.

Luvan mukaisesta toiminnasta raportoidaan vuosittain 28.2. mennessä Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

28.5.2024

Diaarinumero

Lupaa haetaan seuraaville henkilöille ja mainittuihin eliöryhmiin:

Pertti Renvall (museonjohtaja), sienet (myös puussa/puulla kasvavat)
Jukka Kettunen (intendentti), hyönteiset (etenkin perhoset, kovakuoriaiset, luteet, ripsiäiset, pistiäiset, suorasiipiset)
Outi Vainio (intendentti), putkilokasvit, sammalet
Marko Kelo (museoamanuenssi), hyönteiset (etenkin perhoset, kovakuoriaiset, luteet, ripsiäiset, pistiäiset, suorasiipiset, kaksisiipiset)
Kimmo Jääskeläinen (museoamanuenssi), sammalet, jäkälät

Eläintieteen intendentin tehtävä täytetään uudelleen vuoden 2024 jälkeen ja tiedot päivitetään siltä osin maastokaudelle 2025.

Hakijan antamat lisätiedot

Hakemuksesta poiketen lupaa ei haeta passiivipyydyksille Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen toimialueelle. Keruulupaa ei myöskään haeta luonnonsuojelulain 78 §:n mukaisille tiukasti suojelluille eläinlajeille.

Tiukasti suojelluista kasvilajeista keruulupaa haetaan seuraaville lajeille: myyränporras, hajuheinä ja idänlelväsammal. Hakijan mukaan Pohjois-Savossa on ollut epävarmoja havaintoja hajuheinästä ja esiintymien varmistaminen ollut työlästä tai mahdotonta näytteiden puuttuessa.

Päätös ja lupaehdot

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (myöh. ELY-keskus) myöntää hakijalle luonnonsuojelulain (9/2023) 54 §:n nojalla luvan hakemuksen mukaiseen toimintaan Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen toimialueella seuraavin ehdoin:

1. Lupa on voimassa päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta 31.12.2028 saakka.
2. Lupa koskee Pohjois-Karjalan alueella olevia yksityismaiden luonnonsuojelualueita. Liikkumisrajoitusalueiden osalta lupa on harkinnanvaraisesti voimassa ja liikkumisrajoitusalueilla luvan käytön mahdollisuus tulee varmistaa etukäteen ELY-keskukselta aluekohtaisesti.
3. Luvan estämättä ELY-keskuksella on mahdollisuus asettaa alue-, näytteenotto- ja lajikohtaisia rajoituksia tai muita lisärajoitteita luvan käytölle. Tämän luvan mukaisten ehtojen noudattamatta jättäminen (mm. puutteellinen raportointi) voi johtaa rajoitteiden asettamiseen tai luvan perumiseen.
4. Lupaa saavat käyttää Pertti Renvall, Jukka Kettunen, Outi Vainio, Marko Kelo ja Kimmo Jääskeläinen niiden lajiryhmien osalta, jotka hakemuksessa on mainittu.
5. Mikäli luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuu muita kuin lupapäätöksessä mainittuja henkilöitä, luvanhakijan tulee ilmoittaa toimenpiteisiin osallistuvien muiden henkilöiden nimet etukäteen ennen luvamukaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä Pohjois-Karjalan ELY-

keskukselle sähköpostiosoitteeseen: kirjaamo.pohjois-karjala@ely-keskus.fi, viitteeksi POKELY/499/2024. Kunkin henkilön kohdalta on ilmoitettava tieto siitä, mitä lajiryhmiä ko. henkilöt keräävät. Luvan hakijan on valvottava, että luvan käyttöön oikeutetut henkilöt noudattavat luvan ehtoja.

6. Näytteenotto ei saa vaarantaa tai heikentää lajiesiintymien säilymistä elinvoimaisena. Näytteitä ei saa kerätä tarpeettomasti vaan minimimäärä lajinmäärityksen oikeellisuuden varmentamiseksi sekä esiintymien dokumentoimiseksi. Kasvinosia saa kerätä vain elinvoimaisista esiintymistä niiden runsaus huomioiden.

7. Aktiivihavainnoinnin yhteydessä havaittavista uhanalaisista lajeista saa tallettaa kartoituksen ja tutkimuksen kannalta vain välttämättömän minimimäärän.

8. Lupa ei sisällä passiivipyödyksen käyttöä eikä luontodirektiivin IV a -liitteessä mainittujen eläinlajien keräämistä.

9. Maastoon ei saa jäädä pysyviä jälkiä eikä roskaa eikä eläimistöä saa tarpeettomasti häiritä eikä kasvillisuutta vahingoittaa.

10. Näytteet tallennetaan Kuopion luonnontieteellisen museon kokoelmiin tai mikäli esim. näytteiden määrittämisen osalta on tarve, voidaan näyte tai osa siitä tallettaa myös johonkin muuhun suomalaiseen julkiseen tieteelliseen kokoelmaan.

11. Näytteitä kerätessä ja kuljetettaessa lupa tai sen jäljennös (esimerkiksi mobiililaitteessa) on pidettävä mukana ja näytettävä vaadittaessa.

12. ELY-keskukselle on toimitettava raportti luvan käytöstä vuosittain 28.2. mennessä. Raportti toimitetaan osoitteeseen kirjaamo.pohjois-karjala@ely-keskus.fi, viitteeksi POKELY/499/2024.

13. Kartoituksessa tehdyt havainnot rauhoitetuista, uhanalaisista, silmälläpidettävistä, puutteellisesti tunnetuista ja erityisesti suojeltavista lajeista tulee tallentaa Suomen lajitietokeskuksen laji.fi -palveluun tai LajiGIS-tietojärjestelmään.

14. Luvanhaltija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.

Perustelut

Anotun toimenpiteen tarkoituksena on kartoittaa ja seurata puutteellisesti tunnettua ja uhanalaista lajistoa itäisen Suomen alueella. Näytteenotto liittyy myös luonnonsuojelua ja maankäytön suunnittelua tukeviin lajistoselvityksiin.

Pohjois-Karjalan maakunnan alueella sijaitsevien yksityisten luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksissä kielletään pääsääntöisesti mm. elävien ja kuolleiden kasvien, kasvinosien ja sienien ottaminen tai vahingoittaminen, luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten pyydystäminen, tappaminen tai hätyyttäminen tai niiden pesien hävittäminen ja selkärangattomien eläimien pyydystäminen tai kerääminen ja kaikenlainen muu toiminta, joka vaikuttaa epäedullisesti luonnonoloihin tai eliölajin säilymiseen.

Alueiden rauhoitusmääräyksistä voidaan kuitenkin poiketa luonnonsuojelulain 54 §:n mukaisesti, jos poikkeaminen ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta ja on se tarpeen alueen hoidon, käytön tai olemassa olevien yhdyskuntateknisten rakenteiden tai niihin liittyvien laitteiden kunnostamisen taikka tutkimuksen kannalta. Luonnonsuojelulain 74 §:n mukaan rauhoitettua kasvia, sen osaa tai siemeniä ei saa poimia, kerätä, leikata irti, ottaa juurineen eikä hävittää.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan lupaehtojen mukainen näytteiden kerääminen ei vaaranna lajiesiintymien elinvoimaisuutta. Lupaehtojen mukaisella toiminnalla ei voi katsoa olevan Natura 2000 -alueiden suojeluperusteena olevien luonnonarvoja heikentävää vaikutusta. Näin ollen luonnonsuojelulain 35 §:n mukaista arviointia Natura 2000 -

28.5.2024

Diaarinumero

verkostoon kuuluvien alueiden luonnonarvojen mahdollisesta heikennyksestä ei ole tarpeen edellyttää.

Suotuisan suojelutason säilyttäminen tai saavuttaminen

Luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentin mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa 74 §:ssä säädetystä, mikäli poikkeaminen ei haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämistä tai saavuttamista.

Luonnonsuojelulain 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan eliölajin suotuisalla suojelutalla tarkoitetaan sitä, että laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luonnollisissa elinympäristöissään.

Keruulupa koskee myös kolmea, luonnonsuojelulain 78 §:n mukaista, tiukasti suojeltua kasvilajia, myyränporrasta, hajuheinää ja idänlehväsamalta. Viimeisimmän uhanlaisuusluokituksen (Suomen lajien uhanalaisuus: Punainen kirja 2019) mukaan myyränporras on elinvoimainen. Vuoden 2019 lajiraportoinnissa EU:n komissiolle lajin suojelutaso arvioitiin suotuisaksi ja kannan kehityssuunta arvioitiin vakaaksi. Hajuheinä on luokiteltu silmälläpidettäväksi, sen suojelutaso on epäsuotuisa ja riittämätön ja kannan kehityssuunta on vakaa. Idänlehväsamal on luokiteltu vaarantuneeksi, sen suojelutaso on epäsuotuisa ja riittämätön ja kannan kehityssuunta on vakaa.

ELY-keskuksen katsoo, että hakemuksen mukainen näytteiden keruu on vaikutuksiltaan niin pienimuotoista, vain muutamaaan yksilöön kohdistuva toimenpide, ettei se haittaa luonnonsuojelulain 78 §:n mukaisesti tiukasti suojeltujen lajien tai 74 §:n mukaisten rauhoitettujen kasvien suotuisan suojelutason säilyttämistä tai saavuttamista.

Muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen

Keruulupa koskee kolmea tiukasti suojeltua kasvilajia, myyränporrasta, hajuheinää ja idänlehväsamalta. Poikkeaminen niiden rauhoitusmääräyksistä edellyttää 83.1 §:n lisäksi, että muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole tarjolla ja että jokin luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin kohdista 1-4 täyttyy.

Näytteenotto tehdään esiintymiä vaarantamatta. Näytteitä ei kerätä tarpeettomasti vaan lajinmäärityksen oikeellisuuden varmentamiseksi sekä esiintymien dokumentoimiseksi. Kasvinosia kerätään elinvoimaisista esiintymistä niiden runsaus huomioiden.

Tieteellisen kokoelman täydentäminen edellyttää näytteiden keräämistä. Luvan mukainen kerääminen ei ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vaaranna lajiesiintymien elinvoimaisuutta eikä sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua.

Luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin 4 kohdan täyttyminen

Luonnonsuojelulain 83.3 §:n 4 kohdan mukaan poikkeaminen tiukkaa suojelua edellyttävien lajien rauhoitusmääräyksistä voidaan myöntää, jos se on tarpeen eliölajien tutkimus-, koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistutustarkoituksessa. Hakemuksen

28.5.2024

Diaarinumero

mukainen toiminta on kyseisiin lajeihin kohdistuvaa tutkimustyötä, jonka tarkoituksena on kyseisten lajien suojelua edistävän tiedon tuottaminen.

Näytteenotto ja tallentaminen liittyvät museon kartoitus- ja tutkimustoimintaan. Tarkoituksena on mm. kartoittaa ja seurata puutteellisesti tunnettua lajistoa sekä uhanalaisen eliölaajiston esiintymiä itäisen Suomen alueella.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 3, 69, 70, 78 ja 83 §
Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §
Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024 (1215/2023)

Päätöksen voimaantulo

Päätöksen mukaisiin toimenpiteisiin saa ryhtyä luvan saavutettua lainvoiman muutoksenhakuajan ja mahdollisen muutoksenhaun jälkeen.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi sähköpostitse.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt luonnonsuojeluasiantuntija Ville Vuorio ja ratkaissut yksikön päällikkö Pirkko Siikamäki.

Lisätietoja antaa luonnonsuojeluasiantuntija Ville Vuorio, puhelin 050 3510823, sähköposti ville.vuorio@ely-keskus.fi.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

Ympäristöministeriö, kirjaamo.ym@gov.fi
Suomen ympäristökeskus, kirjaamo@syke.fi
Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri, pohjois-karjala@sll.fi

Suoritemaksu

Suoritemaksutta. Luonnonsuojelua edistävään tutkimustarkoitukseen myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.